

TEKSTIVASTINE

Podcast Monikulttuurisuusosaaminen

Haastattelija Mirella Räisänen, haastateltavat Katri Silvonen ja Anton Lumijoki Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksestä

Mirella

Tervetuloa kuuntelemaan Karelia-ammattikorkeakoulun ja Monikulttuuriset opintopolut -hankkeen uutta podcast-jaksoa. Tässä jaksossa käsitellään monikulttuurisuusosaamista sekä monikulttuurisuustyön haasteita ja kehittämistä.

Minä olen Mirella Räisänen, olen aikuiskasvatustieteen opiskelija ja toimin harjoittelijana tässä Monikulttuuriset opintopolut -hankkeessa. Ennen kuin mennään tämän päivän vieraiden haastatteluun, niin avaan kuulijalle, mitä tämä monikulttuurisuusosaaminen tarkoittaa. Sillä tarkoitetaan laajasti katsottuna kaikkia niitä taitoja ja tietoja, joita tarvitaan monikulttuurisessa ympäristössä toimimiseen. Mutta ennen kaikkea se on taitoa kohdata eri kulttuuri- ja kieliryhmistä tulevia yhdenvertaisesti ja taitoa käydä erilaisia vuorovaikutustilanteita ja dialogia eri kulttuureista tulevien kanssa. Se on kykyä ottaa huomioon maahanmuuttaneiden henkilöiden kokemuksia ja tarpeita esimerkiksi työ tai opiskeluympäristön kehittämisessä tai vaikkapa perehdyttämisessä. Tarvitaan empatiaa ja kuuntelutaitoja, mutta myös taitoa ja rohkeuttakin lähestyä mahdollisia väärinymmärryksiä rakentavasti. Monikulttuurisuusosaamiseen linkittyy siis kieli- ja kulttuuritietoisuutta, jota osaamissalkun muissa osioissa myös käsitellään. Mutta vielä yksi osa-alue tässä monikulttuurisuusosaamisessa on myös ymmärrys kotoutumisen edistämisestä ja kotoutumisen prosesseista. Kaiken kaikkiaan osaamisen kehittäminen tarvitsee myönteistä asennetta, avointa viestintää ja jatkuvaa uuden oppimista.

Vierailevina asiantuntijoina täällä on monikulttuurisuustyön koordinaattori Katri Silvonen.

Katri

Moi.

Mirella

Ja yhteisökehittäjä Anton Lumijoki.

Anton

Moi.

Mirella

No ihan mahtavaa, että saatiin teidät tänne mukaan. Teillä onkin paljon osaamista ja tietämystä näistä teemoista mistä tullaan keskustelemaan. Ensimmäisenä pääsette kertomaan vähän enemmän omasta taustasta ja osaamisestanne eli mitä teette työksenne ja miten tämä monikulttuurisuusosaaminen näkyy siinä?

Katri

No me työskennellään Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry:ssä. Viimeiset 3 vuotta meillä on ollut sellainen Kaksin kohti kaksisuuntaista kotoutumista -hanke, jossa me on ohjattu maahanmuuttaneita vapaaehtoistoimintaan pohjoiskarjalaisiin yhdistyksiin ja sitten myös koulutettu paikallisia yhdistyksiä ja suomenkielisiä vapaaehtoisia maahanmuuttaneiden vapaaehtoisten kanssa toimimiseksi. PK sotulla meillä on tietysti ollut monikulttuurisuustoimintaa jo viimeiset 15 vuotta ainakin. Aikaisempia hankkeita on ollut esimerkiksi Moi 2020 -hanke, jossa kehiteltiin rasismiin puuttumisen koulutuksia. Meillä on tällaista toimintaa, missä edistetään maahanmuuttaneiden osallistumismahdollisuuksia ja mahdollisuuksia olla mukana kehittämässä itselle suunnattuja palveluita. Ja myös meillä on ollut sitten Joensuun kaupungin kanssa yhteistyössä semmoinen kiintiöpakolaisten yhteisöllisen vastaanottamisen pieni kehittämisprojekti.

Anton

Ja mie olen samassa hankkeessa Katrin kanssa, mutta myös olen Kuhina-hankkeessa, ja siellä teen työhönvalmennusta eli autetaan työttömiä ihmisiä löytämään töitä tai opiskelumahdollisuuksia. Ja itsellä, koska puhun englantia ja venäjää käytännössä äidinkielenä, ohjaan tosi monia maahanmuuttajataustaisia asiakkaita.

Mirella

Miten te olette päätnyt tähän nykyiseen työhön, ja miten te olette tässä urapolun aikana kerryttänyt asiantuntijuutta monikulttuurisuusosaamisesta?

Katri

Pitää ihan muistella miten mie päädyin töihin tuonne PK sotulle, mutta mie olen asunut 14 vuotta ulkomailla ja sitten, kun muutin takaisin Suomeen, lähdin mukaan kaikenlaiseen vapaaehtoistoimintaan täällä Joensuussa. Sitä kautta ehkä pystyin jakamaan jotakin osaamista mitä on, siellä Belgiassa siis asuin, niin siellä työskentelin monimuotoisessa työyhteisössä ja paljon eri ilmansuunnista tulleiden maahanmuuttaneiden kanssa. Ja sitten tietysti itsekin, kun asuin siellä 14 vuotta maahanmuuttajana uudessa kulttuurissa, niin kertyy sitäkin kautta osaamista.

Tein miun opinnäytetyöni, kun opiskelin yhteisöpedagogiksi tässä aikuisiällä, Sosiaaliturvayhdistykselle. Sitten siellä alkoi yksi vuoden kestävä hanke, jossa selvitettiin näitä 2015–2016 tulleiden turvapaikanhakijoiden kuulumisia, tai että mitä kuuluu heidän hyvinvoinnilleen, se oli vuonna 2017 tällainen vuoden kestävä hanke

yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa, silloin minua pyydettiin siihen mukaan. Sitten ehkä itsellä tässä monikulttuurisuustyössä semmoisia, mitä olen oppinut matkan varrella, kaikki toiminta mitä me suunnitellaan niin suunnitellaan yhdessä meidän osallistujien kanssa eli se osaaminen on lähtenyt kertymään myös sitä kautta. Me ei lähdetä arvailemaan, että mitä toimintaa maahanmuuttaneet kaipaa vaan me yhteiskehittämisen kautta maahanmuuttaneiden kanssa tarvelähtöisesti kehitetään toimintaa. Sitten tietenkin sen yksivuotisen projektin aikana siinä nousi esille vaikka minkälaisia kehittämishaasteita monikulttuurisuustyössä. Sitä kautta tuli uusia hankeideoita ja jäin sitten pidemmäksi aikaa tuonne töihin. Nyt olen ollut 7 vuotta tuossa meidän monikulttuurisuustyössä.

Anton

Itse olen ammatiltani alun perin kieltenopettaja, opetin englantia ja venäjää jonkun aikaa, muutaman vuoden olin opettajana töissä, mutta itse uuvuin tosi pahasti sillä alalla ja lähdin etsimään jotain uutta. Jonkun aikaa siinä meni, eli olin 2 vuotta plus työttömänä, niin pääsin palkkatuella tänne PK sotulle eli Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistykselle töihin Katrin ja Maasan tiimiin, ja se oli erinomainen mahdollisuus tulla tälle alalle ja tekemään tätä työtä. Ja oikeastaan mie olen oppinut ihan valtavan määrän tässä työn ohella. Eli esimerkiksi Katri ja Maasa ovat olleet superhyviä mentoreita itselle, ja olen oppinut heiltä tosi paljon. Mutta sitten varsinkin työn alkupuolella tosi paljon panostin siihen, että kuuntelen mahdollisimman montaa eri ääntä; työpajaa, luentoa, podcastia ja kaikkea mahdollista missä ihmiset, joilla on maahanmuuttajataustaltaan kokemuksia ja tietämystä, niin yritin saada sitä tietoa mahdollisimman paljon. Vaikka itsekin olen maahanmuuttajataustainen, tiedostin että miulla on tosi paljon opittavaa tällä alalla ja sitten vaan kuuntelin.

Katri

Varmaan tuohon miten meillä osaaminen on kertynyt vaikka meidän yhdistyksessä, niin tosi paljon on vaikuttanut myös se, että meillä on monimuotoinen työyhteisö. Työntekijöitä on eri kieli- ja kulttuuritaustoista, ja se on ihan todella tärkeä osa meidän työtä, että meidän tiimin jäsenillä on sekä omakohtaista kokemusta maahanmuutosta, ja myös se, että me työskennellään tosi läheisesti niiden meidän osallistujien kanssa ja sitä kautta selvitetään, että minkälaisia vaikkapa kotoutumisen haasteita ihmisillä on Joensuussa. Esimerkiksi silloin, kun me haettiin tätä Kaksin kohti kaksisuuntaista kotoutumista -hanketta, niin siinäkin oli taustalla se, että meidän osallistujat oli nostanut esille tällaisia asioita, kuin että on tosi vaikeaa lähteä rakentamaan sosiaalisia kontakteja täällä Joensuussa suomalaisten kanssa ja olisi kiva päästä jotenkin kiinnittymään yhteisöön ja myös saada mahdollisuuksia harjoitella suomen kieltä ja saada vapaa-ajalle tekemistä. Samaan aikaan me tiedettiin, että paikallisilla yhdistyksillä on enemmän ja enemmän pulaa vapaaehtoisista ja tosi monet suomenkieliset on vapaa-ajalla mukana yhdistystoiminnassa. Me mietittiin, että se voisi

olla sitten semmoinen luonteva paikka maahanmuuttaneille ja suomenkielisille tutustua, se yhdistyksissä tapahtuva vapaaehtoistoiminta. Sekin idea tähän hankkeeseen lähti sieltä meidän maahanmuuttaneiden osallistujien kertomista tarpeista.

Mirella

Tosi mielenkiintoista on ensinnäkin aina kuulla toisten uratarinoita, että miten on päätynyt omaan työhönsä. Sieltä rivien välistä kuulin, että jotain haasteitakin tähän monikulttuurisuustyöhön liittyy. Minkälaisia esteitä tai haasteita monikulttuurisuusosaamisen kehittämiseen liittyy, ja mitä haasteita te olette kokenut omassa työssä? Voiko näitä haasteita jotenkin ratkaista?

Katri

No ensimmäinen asia, mikä tulee mieleen on ainakin se, että tämmöinen monikulttuurisuusosaaminen tai monikulttuurisuustyö, niin sitä ehkä monesti ajatellaan jotenkin erillisenä palikkana. Vaikka työyhteisössä on joku monikulttuurisuushanke, että sitten kaikki monimuotoisuuden kehittäminen tai monimuotoisuusosaaminen olisi vain sen hankkeen tai niiden työntekijöiden vastuulla. Se on semmoinen yksi juttu, mitä toivon, että tulevaisuudessa muuttuisi, että nähtäisiin että tämä osaaminen kuuluu kaikille, ja se on osa tätä monensuuntaisen kotoutumisen prosessia. Monikulttuurisuustaidot on työyhteisössä kaikkien vastuulla ja kaikkien kehitettävänä.

Mirella

Tuleeko Antonille tähän vielä lisättävää mieleen?

Anton

Joo. Ehkä mainitsin tässä myös, että aika usein törmää semmoiseen ihmisten ajatukseen, että se on vain maahanmuuttaneen tehtävä kotoutua ja ehkä semmoinen asenne, että ei suhtaudu kaksisuuntaisesti tähän kotoutumiseen, josta puhutaan vielä lisää myöhemmin. Mutta että ajatellaan, että se on täysin maahanmuuttajan vastuulla tulla mahdollisimman suomalaiseksi, ja jos hän siinä epäonnistuu, niin se on sitten hänen syy. Niin tämä on ehkä toinen osa sitä myös haastetta, että ihmisillä on tällainen näkemys, että kenen tehtävä ja miten vastuuta jaetaan tässä.

Katri

Tässä monikulttuurisuusosaamisen kehittämisessä on minusta tosi tärkeä juttu myös muistaa toiminnan tarvelähtöinen suunnittelu eli se, että ei lähdetä arvailemaan, että minkälaista toimintaa maahanmuuttaneet ihmiset tarvitsevat, vaan että sitä lähdetään yhdessä kehittämään. Sitten samalla kuitenkin pitää muistaa se, että esimerkiksi jos mie työskentelen sanotaan vaikka Syyriasta tulleen ihmisen tai porukan kanssa, niin

pitää muistaa kuitenkin, että he edustaa siinä tilanteessa vain itseään eikä vaikkapa kaikkia Lähi-idästä tulleita. Ehkä siinä oman osaamisen kehittämisessä on hyvä muistaa myös se, että tällainen jatkuva oppimisprosessi, että koko ajan täytyy hankkia sitä uutta tietoa ja harjoitella uusia taitoja. Esimerkiksi vaikkapa meidän omassa työyhteisössä tämä antirasistinen työote on semmoinen, mitä me toistuvasti, suunnilleen kerran vuodessa, ollaan käyty läpi yhteisissä koulutuksissa ja muissa.

Mirella

Tähän lisäisin vielä tätä kouluorganisaation näkökulmaa, nyt kun äänitetään täältä Karelia-ammattikorkeakoulusta. Miten tätä monikulttuurisuusosaamista voidaan lisätä oppilaitoksissa ja korkeakouluissa ihan semmoisella toiminnan tasolla, että olisiko teillä vinkkejä tai esimerkkejä siihen, mitä arjessa voidaan tehdä?

Anton

No totta kai voisi olla paljon enemmän, sitä aihetta tulisi esille myös oikeastaan jokaisessa oppiaineessa, että mitä tahansa opiskelee, niin myös tällaisista monimuotoisuus, monikulttuurisuus, maahanmuuttajataustaisten ihmisten asioiden käsittelyä pitäisi olla meidän mielestä enemmän jokaisessa aineessa käsitelty. Usein opinnoissa saattaa olla yksi kurssi tällä teemalla. Se voi olla pakollinen tai vapaaehtoinen. Me nähdään, että voisi lisätä paljon enemmänkin opetukseen myös tätä aihetta, että myös oikeastaan kaikki tulevat ammattilaiset osaisi jo näitä asioita hyvin opintojensa kautta eikä vasta silloin, kun he vaikka kolmekymppisenä kohtaa töissä ensimmäistä kertaa tätä aihetta eivätkä ole valmistautuneita. Ja totta kai mun mielestä myös sitä monikulttuurisuutta voisi ylipäättään yleisellä tasolla näkyä enemmän oppilaitoksissa. Kuitenkin meillä on oppilaitoksessa tosi paljon kansainvälisiä opiskelijoita nykyisin. Niin me voitaisi aika paljon enemmänkin nähdä heidän kulttuuria, heidän ajatuksia, heidän tapojaan tehdä asioita myös siinä suunnittelussa, mitä tehdään Suomessa.

Katri

Joo. Mie olen tuosta ihan samaa mieltä, että tämä monikulttuurisuusosaaminen pitäisi olla semmoinen kaikilla kursseilla mukana kulkeva teema eikä joku erillinen yksi kurssi teemalla monikulttuurisuus. Sitten siihen monikulttuurisuus-termiin liittyen vielä semmoinen ongelmallisuus, että suomenkielisethän usein ei identifioitu siihen monikulttuurisuus-termiin. Eli jos vaikka järjestetään monikulttuurista toimintaa, niin sinne todennäköisemmin tulee vain KV-opiskelijoita, maahanmuuttaneita opiskelijoita, eikä sitten välttämättä ollenkaan suomenkielisiä opiskelijoita, koska he on ehkä ajatellut että monikulttuurinen tapahtuma on suunnattu sitten maahanmuuttaneille, vaikka se sanahan siinä juuri tarkoittaisi sitä, että siellä on ihmisiä kaikenlaisista taustoista, myös niitä suomalaisia. Omassa työyhteisössä olen huomannut, että sitä monikulttuurisuusosaamista on kertynyt todella paljon sen ansiosta, että meillä on

monimuotoinen työyhteisö, niin ajattelen, että myös oppilaitoksissa se olisi tosi tärkeää, että henkilökunnan jäsenet tulisi erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista ja sitten pystyisivät tuomaan sitä omaa osaamistaan sinne.

Mirella

Tärkeitä huomioita. Ja itse mietin myös, että koska puhutaan monikulttuurisesta Suomesta tai siitä, että Suomikin tulee yhä entistä monikulttuurisemmaksi, niin tuntuisi siltä, että se olisi myös semmoinen tulevaisuuden työelämätaito opiskelijoiden näkökulmasta.

Mirella

Niin kuin tässä aikaisemminkin tuli esiin, niin tähän monikulttuurisuustyöhön vahvasti liittyy ymmärrys kotoutumisen edistämisestä. Nyt kuulijoita ajatellen vielä määrittelen tuon kaksisuuntaisen kotoutumisen käsitteen lyhyesti, eli sillä kaksisuuntaisella kotoutumisella tarkoitetaan sitä, että kotoutumisprosessissa sitä sopeutumista ja uuden oppimista vaaditaan maahanmuuttaneen lisäksi siltä vastaanottavalta yhteiskunnalta ja sen organisaatiolta, eli se kulttuurisopeutuminen on todellakin kaksisuuntaista. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi se yhteiskunta kehittää omia toimintatapojaan ja tarjoaa tukipalveluita ja kehittää mahdollisuuksia ryhmäytymiseen esimerkiksi. Joissakin tutkimussuuntauksissa on puhuttu ihan yhteisestä kotoutumisesta, eli nähdään se kotoutuminen yhteisenä prosessina. Jos tätä kaksisuuntaista kotoutumista mietitään täältä koulutusorganisaatioiden näkökulmasta, niin miten teidän mielestä oppilaitokset tai ihan opetushenkilöstöön kuuluvat voisi edistää kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista tänne suomalaiseen työ- ja opiskelukulttuuriin?

Katri

No tätä kysymystä voisi tietenkin näin kaksisuuntaisen kotoutumisen näkökulmasta tarkastella myös kysymällä, että miten oppilaitokset ja opetushenkilöstöön kuuluvat, voi edistää suomalaisten opiskelijoiden integroitumista tämmöiseen monimuotoisempaan opiskelijoitten yhteisöön. Monesti, kun meidän yhteiskunnassa puhutaan kotoutumisesta, niin ihmiset ajattelee, että se on se maahanmuuttaneen tehtävä kotoutua ja monesti ajatellaan vielä tämmöistä rakenteellista kotoutumista eli että hänen pitää oppia suomen kieli ja oppia, miten meidän yhteiskunnan palvelut toimii. Mut sitten tosiaan tässä kaksisuuntaisen tai monensuuntaisen kotoutumisen näkökulmasta voidaan ajatella sitä kotoutumista myös niin kun vaikka ei pelkästään tämmöisen rakenteellisen kotoutumisen vaan vaikkapa vuorovaikutuksellisen kotoutumisen näkökulmasta, jossa samalla kun maahanmuuttaneet opiskelijat oppii toimimaan täällä meidän opiskelija- ja työympäristöissä, niin myös meidän suomenkieliset opiskelijat ja työntekijät oppii uudenlaisia vuorovaikutustaitoja ja oppii esimerkiksi handlaaman niitä tilanteita, joissa väistämättäkin syntyy kulttuurisia

väärinymmärryksiä ja hyväksymään sen, että se on ihan OK, että näitä väärinymmärryksiä tapahtuu. Sitä kautta voidaan oppia uudenlaisia yhdessä toimimisen taitoja. Sitten meidän voidaan tarkastella sitä kotoutumista myös tällaisen samaistumisen näkökulmasta, eli milloin vaikkapa KV-opiskelijana tänne Joensuuhun tullut henkilö voi ajatella, että hei mie oon joensuulainen tai pohjoiskarjalainen tai milloin nämä meidän suomenkieliset opiskelijat täällä ajattelee, että me tämän oppilaitoksen opiskelijat, niin että siihen kuuluu sekä suomenkieliset että muut. Nämä ovat mielenkiintoisia nämä monensuuntaisen kotoutumisen kysymykset.

Jos vastaan tähän, että miten nämä oppilaitokset voi edistää tätä integraatiota, niin tosiaan se kansainvälinen opiskelijahan ei pysty integroitumaan tänne, jos tämä meidän yhteisö ei ole vastaanottavainen. Eli vaikka hän kuinka harjoittelisi suomen kieltä ja hioisi sitä CV:tä, jos meidän yhteisö täällä ei ole halukas vuorovaikutukseen ja paikalliset yritykset palkkaamaan myös muualta tulleita ihmisiä, niin sitä integroitumistahan ei tapahdu. Sen takia ajattelen, että oppilaitoksissahan on tosi tärkeää, että pystyttäisiin tukemaan myös sitä, mikä on suomenkielisten opiskelijoitten vastuu siinä osallistumisessa tähän kotoutumisprosessiin.

Mirella

Juuri näin. Kyllä. Tuleeko vielä lisättävää tähän?

Anton

Katri tuossa puhui tosi hyvin jo. Ehkä mä mainitsisin myös, että täytyy muistaa, että ihmiset tulee erilaisista kulttuureista, ja heillä on ehkä erilaiset tavat tehdä asioita. On myös hyväksyttävä, että tavallaan meidän tapa ei ole ainoa oikea tapa tehdä asioita. Tosi useinhan me oppilaitoksissa ehkä tehdään, että opettaja tekee mielellään omalla tavalla asioita ja sehän toimii valtaväestölle, mutta sitten se ei välttämättä toimi semmoisella ihmisellä, joka ei ole tottunut tekemään asioita sillä tavalla. Minun mielestä on tosi tärkeää tässä kaksisuuntaisessa kotoutumisessa myös, että me opitaan uusia tapoja. Ymmärretään, että pitää hyväksyä myös muita tapoja tehdä asioita ehkä herkemmin. Ja vähintään edes lähtee tutkimaan, että mistä johtuu, että vaikka tietyt ihmiset haluaa tähän tietyllä tavalla asioita ja ehkä se ei ole meidän tapa toimia, mutta sitten se ei ole ainoa tapa toimia. Ja sitten on hyvä olla semmoinen utelias ja tutustuu sitten siihen, että hei, miksi sie haluat vaikka tehdä tämän asian tällä tavalla. Ehkä semmoinen on minun mielestä myös tärkeä osa kaksisuuntaista kotoutumista, että opitaan, että meidän tapa ei ole ainoa tapa, ja me voidaan myös sisäistää uusia tapoja tehdä asioita ja hyväksyä uusia tapoja tehdä asioita.

Katri

Sitten vielä tästä oppilaitoksen, tai että mitä oppilaitos voi tehdä kansainvälisten opiskelijoiden kotoutumisen edistämiseksi, niin siihen liittyen on tosi tärkeää tiettenkin se, että maahanmuuttaneet opiskelijat kokee olonsa turvalliseksi. Sen takia ajattelen, että tällainen antirasistinen työote oppilaitoksissa on todella tärkeä, ja että henkilökunta voi viestiä opiskelijoille, että me ollaan teidän puolella ja me halutaan puuttua siihen, jos täällä tapahtuu syrjintää tai me halutaan tunnistaa tällaisia meillä olevia rakenteita, jotka on eriarvoistavia ja purkaa niitä. Suurella osalla oppilaitoksista onkin jossain strategian tasolla mainittu, että meillä on nollatoleranssi rasismille, mutta se ei riitä jossain strategiapaperissa, vaan se on semmoinen mitä pitää aktiivisesti kehittää ja myös tuoda esille niin kuin näille KV-opiskelijoille ja suomalaisille opiskelijoille, että me halutaan työskennellä tämän asian parissa tässä oppilaitoksessa ja tehdä tästä turvallisempi tila kaikille opiskelijoille.

Mirella

Teillä on paljon kokemusta yhdistystoiminnasta. Minkälaista tukea tai toimintaa yhdistykset voi tarjota näille kansainvälisille opiskelijoille?

Anton

Ehkä hyvin nopeasti mainitsit, että totta kai tosi monet yhdistykset tekee tosi arvokasta työtä, jotka antavat ihmisille mahdollisuuksia tutustua uusiin ihmisiin, antavat yksinäisille ihmisille tavan tutustua toisiin, tulla harrastamaan erittäin halvalla tai ilmaiseksi. Mutta ehkä meidän perspektiivi tässä, mistä halutaan puhua, on meidän kaksisuuntainen hanke, kaksisuuntaisuutta edistävä hanke, jossa me autetaan maahanmuuttaneita löytämään vapaaehtoistoimintaa ja näistä yhdistyksistä tosi paljon. Me ollaan koettu, että nämä yhdistykset antamalla ihmisille vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia ovat auttaneet heitä tutustumaan uusiin paikkaisiin ihmisiin, harjoittelemaan suomen kieltä, tuntemaan itsensä tärkeäksi ja hyödylliseksi osaksi yhteiskuntaa. Me ollaan ajateltu, että me halutaan tarjota maahanmuuttaneille ihmisille mahdollisuuksia tuntea, että ne olisi se ihminen, joka pääsee auttamaan muita täällä myös, eikä ole aina välttämättä se avun kohde ja myös oikeastaan mahdollisuus ylipäättään päästä tutustumaan tällaiseen suomalaiseen tapaan tehdä asioita. Vapaaehtoistoiminta ei ole varsinaisesti työtä, mutta on siinä paljon myös samanlaista. Siinä saa uusia taitoja oppia, että millä tavalla ehkä valtaväestö suomessa tykkää tehdä asioita, miten me kommunikoidaan tällaisessa kontekstissa ja sitten saa tällaisia tärkeitä taitoja ja verkostoja.

Katri

Joo ja sitten kun työssä me tavataan paljon KV-opiskelijoita, niin sitten usein ihmiset kertoo vaikka että no minulla ei ole mitään tekemistä niiden oppituntien jälkeen ja en tunne täältä vielä ketään. Meillä on siis ihan valtavasti yhdistystoimintaa Pohjois-Karjalassa ja joka ikiselle päivälle varmasti löytyy jotakin tekemistä. Mutta sinähän et voi

näitä tietää, näitä harrastus ja vapaa-ajan ja yhdistysmahdollisuuksia, jos olet tänne just vasta tullut. Tässä meidän hankkeessa, kun me on ohjattu maahanmuuttaneita vapaaehtoisiksi yhdistyksen, niin ideana on myös se, että sitten kun sitä kautta pääset kiinnittymään johonkin vapaaehtoisporukkaan tai johonkin yhdistysaktiivien porukkaan, niin sitten sitä kautta sie saat rakennettua niitä siun sosiaalisia kontakteja. Sitten ne siun suomenkieliset vapaaehtoiset voi kertoa siulle mitä kaikkea kaupungissa tapahtuu ja vinkata siulle työpaikkoja ja niin edespäin. Sitä kautta voit tosi nopeasti päästä sisälle tähän yhteiskuntaan.

Mirella

Nyt siirrytään seuraavaan teemaan eli yhteistyöhön ja viestintään. Opettajat on kohdanneet joitakin haasteita monikulttuurisen oppilaitoksen arjessa, ja ne haasteet liittyy usein toisistaan eroaviin kulttuuriin toimintamalleihin ja normeihin. Niin miten tällöistä monikulttuurista yhteistyötä voidaan lisätä opettajien ja opiskelijoiden välillä? Ja onko vielä jotain konkreettisia vinkkejä siihen, että millaisiin asioihin opettaja voisi kiinnittyä siinä kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksessa ja heidän välisessä viestinnässä?

Katri

No miulla ainakin ensimmäisenä tulee mieleen se yhdessä näiden KV-opiskelijoiden kanssa asioiden suunnittelu. Eli sitä, että mitä viestitään ja miten viestitään tai minkälaista toimintaa järjestetään. Sitä voisi suunnitella tai yhteiskehittää KV-opiskelijoiden kanssa ja myös järjestää vaikka säännöllisesti jotakin tällöisiä yhteisiä arviointikeskusteluja siitä, että miten meidän oppilaitoksessa sujuu nämä asiat kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmasta. Minkälaisia tarpeita heillä on? Minkälaista tukea he kaipaisi oppilaitokselta? Näitähän on ihan mahdotonta arvailla, tai jos lähtee arvailemaan, niin sitten luultavasti arvaa väärin ja järjestää jotakin, mille ei ole tarvetta tai mikä ei tavoita ihmisiä.

Että omassa työssä ainakin tää tällöinen yhdessä maahanmuuttaneiden kanssa asioiden tekeminen on ollut todella iso apu esimerkiksi vaikka silloin, kun meillä alkoi kolme vuotta sitten tää Kaksin-hanke, ja me haluttiin kertoa Joensuussa maahanmuuttaneille, että meidän kautta voi saada ohjausta siihen, että miten voi päästä vapaaehtoistoimintaan mukaan. Tietysti aluksi mietittiin, että no tehdään joku juliste, mainos tai näin, että tällöinen hanke on alkanut ja että lähtekääpä messiin. Mutta sitten me kysyttiin meidän osallistujilta ja meidän yhteyshenkilöiltä eri kieliyhteisöistä, että miten tätä kannattaisi lähteä viestimään. Sieltä heti tuli semmoinen idea, että tehdään tällöinen lyhyt video, missä on useita eri kieliä, joka jo viestii, että tää on suunnattu eri taustoista tuleville ihmisille, ja jossa kerrotaan, että hei, lähde mukaan vapaaehtoistoimintaan silleen, että samalla näytetään videopätkiä niistä eri vapaaehtoistoiminnoista, jota kautta ihminen, joka ei vaikka tiedä mitä

vapaaehtoistoiminta on, niin jo näkee sen siinä videolla. Ja sitten ne repliikit on semmoisia, missä eri taustoista tulleet maahanmuuttaneet miettii, että kaipaisin jotain tekemistä. Missä voisin tavata suomenkielisiä ihmisiä? Ja sitten tavallaan jo antaa siinä viestinnässä syitä, että miksi kannattaa lähteä mukaan. Niin esimerkiksi tää video ei meillä olisi, tai ei miulla olisi tullut itsellä mieleen, että lähdetään tällaista kehittämään, jos me ei oltaisi kysytty meidän osallistujilta, että minkälainen viestintä tavoittaisi ja innostaisi ihmisiä.

Anton

Ja mie ehkä lisäisin, että opettajilta on ehkä tärkeää, että he tavallaan ovat empaattisia ja uteliaita ja kysyvät, että no millaisiin tapoihin sie olet vaikka tottunut omassa koulussa vaikka historiassa. Me ollaan huomattu myös kun meillä on paljon harjoittelijoita, kollegoita, jotka ovat tulleet eri maista ja erilaisista kulttuureista, että heillä on hyvin erilainen ajatus, että miten vaikka työpaikalla tehdään asioita, ja heille tulee usein tosi yllätyksenä, että me toimitaan täällä tällä tavalla. Että me vaikka kutsutaan toisiamme etunimellä ja ei tarvitse pyytää lupaa, että saa lähteä vaikka kotiin tai muuta vastaavaa. Ihmiset on kuitenkin siinä vaiheessa, kun ne tulee KV-opiskelijoina opiskelemaan tai ne ovat jo aikuisia ja ne on tosi pitkään luultavasti jo tottuneet tekemään asioita omalla tavallaan. Näistä on hyvä ymmärtää, että mistä ehkä johtuu joku haaste vaikka oppitunnin tai luennon tai kurssitehtävän kohdalla. Vaikka tapa kirjoittaa esseitä voi olla hyvin erilainen, ja jos sitten kaikki opettajat odottavat samanlaista lopputulosta kuin mitä vaikka sellaiselta oppilaalta, joka on sitten Suomessa syntynyt ja käynyt koulumaailman täällä, niin se on ehkä tavallaan yksi mahdollinen syy, että miksi näitä haasteita ja ristiriitoja saattaa tulla. Ja ehkä empatia on siinä mielessä myös tosi tärkeä, että ymmärtää, että vaikka olisi ehkä jo joku opiskelija tai jotkut opiskelijat ehkä haastavia opettajan perspektiivistä, niin ne ei luultavasti sitä tee pahuutta. Siinä voi olla joku väärinymmärrys tai tottumus tehdä asioita eri tavalla niin kuin mainitsin aiemmin. Näihin asioihin tutustuminen ja näistä puhuminen heidän kanssa on tosi tärkeä asia ja ehkä myös ymmärtää, että meidän tapa tehdä asioita ei ole todellakaan ainoa oikea tapa tehdä asioita.

Katri

Monimuotoinen työyhteisö tietenkin tässäkin taas auttaa. Eli jos siellä henkilökunnassa on ihmisiä, jotka monipuolisesti osaa eri kieliä tai on itse vaikkapa KV-opiskelijataustainen tai maahanmuuttajataustainen, niin sitten siellä työyhteisössä on myös osaamista, joka voi vastata näihin kysymyksiin.

Anton

Ehkä ihan yksi nopea konkreettinen esimerkki, mikä minusta oli mielenkiintoista oppia, että meillä oli tai meillä on etiopialainen kollega, joka kertoi, että heidän kellotaulu on erilainen kuin meidän kellotaulu. On tosi paljon tullut semmoisia tilanteita, että kun

kaksi ihmistä on yrittänyt sopia, että mihin aikaan tullaan, niin sitten toinen on ajatellut omaa kellotaulua, koska ei ole vielä tottunut uuteen esimerkiksi, ja toinen on tullut sitten suomalaisella kellotaululla, ja sitten ollaan oltu hämmentyneitä, että miksi et tullut kun me sovittiin. Tämmöinenkin yksinkertainen asia voi olla sitten tekijänä, jos vaikka opiskelija myöhästyy tai ei tule paikalle esimerkiksi, että voi olla tämmöinenkin syy siinä taustalla.

Mirella

Kyllä. Voisiko tiivistää, että tarvitaan avointa viestintää enemmän ja myös ehkä luovia tapoja kehittää uusia viestintämuotoja.

Entäs sitten minkälaisin keinoin yhteistyötä voisi lisätä opiskelijaryhmien sisällä, ja miten opiskelijoita, ja myös suomalaisia opiskelijoita, voi kannustaa siihen yhteistyöhön monikulttuurisessa opiskelijaryhmässä?

Anton

Mie sanoisin ehkä opettajataustalta olen usein huomannut, että ihmiset totta kai tykkää klikkiytyä ja ryhmäytyä omiin ryhmiinsä. Se totta kai koskee sekä valtaväestöä että myös KV-opiskelijoita usein, että ne ehkä on niitä tuttuja ihmisiä, joiden kanssa on tottunut tekemään asioita. Tässä usein syntyy sellaisia, että on sitten KV-opiskelijoiden ryhmiä ja sitten on valtaväestöryhmiä, ja sitten on ihmisiä, jotka ei ole päässyt mihinkään ryhmään, että voi olla vain ihan yksinäisiä opiskelijoita. Mun mielestä opettajana mun tehtävä on aina ollut auttaa ihmisiä löytämään uusia tuttuja ja oppia tekemään yhteistyötä uusien ihmisten kanssa. Ehkä opettajan voimin tai opettajan auktoriteetilla siinä voi laittaa ihmisiä tekemään uudenlaisiin ryhmiin yhteistyötä, voi järjestää sellaisia projekteja, jossa on ihmiset tekemässä yhteistyötä uusien ihmisten kanssa ja suomalaisia ja KV-opiskelijoita. Käsitellään vaikka monikulttuurisuusaiheisia projekteja, että ne varmasti sopii tosi moneen kurssiin. Myös sellainenkin yksi aihe, että tavallaan me voidaan myös opettajataholta suunnitella opetus sillä tavalla, että siinä ihmiset sekoittuu, tekevät yhteistyötä erilaisten uusien ihmisten kanssa ja käsittelee tämmöisiä aiheita myös, vaikka ei normaalisti ehkä puhuisi näistä aiheista sitten muuten.

Katri

Joo, ehdottomasti se suomenkielisten ja muualta tänne muuttaneiden vuorovaikutuksen edistäminen on tarpeen. Omassa työssä olen paljon tavannut KV-opiskelijoita, jotka on kertonut vaikka että he on ollut täällä vaikka jo kaksi vuotta, mutta eivät tunne yhtään suomenkielistä opiskelijaa, vaikka on samassa oppilaitoksessa. Se on todella yleistä. Sitten toisaalta olen jutellut myös monien suomenkielisten opiskelijoiden kanssa, jotka on vaikka sanonut, että en ole jutellut ton KV-opiskelijan kanssa, kun en tiedä, että puhuuko hän suomea vai englantia. Se jännittää niin paljon se, että entä jos loukkaan häntä tai sanoin jotakin väärää, vaikka en haluaisi. Sitten

tuntuukin helpommalta vältellä sitä ihmistä kokonaan. Tässä kanssa ehkä ihmiset tarvitsee kannustusta. Tähän kaksisuuntaiseen kotoutumiseen kuuluu myös se, että niitä väärinymmärryksiä tai hankalia tilanteita voi tulla, ja se voi olla monen vaikkapa suomenkielisen epämukavuusalueella puhua vaikka suomea jonkun kanssa, joka ei ole äidinkieleltään suomenkielinen, jos ei ole monesti ollut niissä tilanteissa. Se jännittää, että entä jos mie en ymmärrä ja mitä mä sitten teen, mutta sillähän se selviää, että niitä tilanteita harjoittelee. Jos vaikka et tiedä, että mitä kieltä se toinen henkilö puhuu, niin silleenhän se selviää kun menee juttelemaan. Varmaan tarvittaisiin aktiivisuutta juuri opetushenkilökunnalta, että saadaan näitä vuorovaikutustilanteita fasilitoitua jotenkin.

Anton

Ja jos saa vielä lisätä, ehkä sitten se sosiaalinen puoli eli opintojen ulkopuolella myös se toiminta mitä tapahtuu, vaikka ainejärjestöjen toiminta tai erilaiset kerhot ja muut vapaa-ajanviettotavat, voi olla hyvin, että ehkä KV-ihmiset ei sitten tavallaan ehkä välttämättä saa tietoa näistä. Jos tämä yleensä pääosin tapahtumat ja toiminnot on suomen kielellä, heillä voi tulla fiilis, että no ehkä ei kannata sitten mennä sinne. Miten paljon tavallaan järjestetään semmoista toimintaa, jossa KV-opiskelijoiden on mukava tulla, että siellä tuntuu, että se on tervetullut, sun on mahdollisuus olla muiden kanssa ilman sitä, että muut häiriintyy, että heidän on vaikka pakko käyttää englantia esimerkiksi. Ja ylipäättänsä, että info leviää heille tietysti, että mitä kaikkea pääsee tekemään. Mutta kyllähän tällainen sosiaalinen toiminta on ehkä jo vielä tärkeämpää, mitä oppituntien aikana tapahtuu, koska siinä sitten oikeasti tutustuu toiseen kunnolla ja opitaan ehkä luottamaan toisiin ja tutustutaan toiseen. Niin kyllä tällainen ehkä oppilaitoksen suunnalta toiminnan lisääminen, jossa sitten olisi paljon luonnollisempaa ja yleisempää, että KV-opiskelijat ja äidinkielenään suomea puhuvat opiskelijat pääsisi yhdessä viettää aikaa.

Katri

Meillä on meidän yhdistyksessä usein korkeakouluharjoittelijoita niin kun sekä yliopistolta että ammattikorkeakoulusta, ja jos he on mukana meidän monikulttuurisuustoiminnassa, niin se palaute aina on tosi positiivista. Jos on suomenkielinen opiskelija kyseessä, että oli todella hyödyllistä päästä harjoittelemaan näitä vuorovaikutustilanteita englanniksi tai oli tosi hyödyllistä harjoitella vuorovaikutustilanteita ihmisen kanssa, joka ei ole äidinkieleltään suomenkielinen, mutta kuitenkin puhuu suomea. Näihin tilanteisiin ihan on täällä oppilaitoksen arjessa mahdollisuus joka päivä. Meidän monimuotoistuvassa yhteiskunnassa kaikki tarvitsee näitä vuorovaikutustaitoja tulevaisuuden työelämässä ja kaikissa sosiaalisissa tilanteissa. Se on tosi hyvä mahdollisuus opiskelijoille sitten tässä opiskelujen aikana jo omassa monimuotoisessa opiskelijoiden yhteisössä päästä näitä harjoittelemaan, mutta siihen tosiaan tarvitaan sitä rohkaisua ja ohjausta opettajilta.

Mirella

Eli rohkaisua ja kannustusta. Tykkäsin näistä huomioista myös, että miten ihan opetuksessakin ryhmättömillä menetelmillä voidaan tukea tätä.

Nämä harjoittelupaikat tuli jo esiin tuossa äsken. Ne on tärkeässä roolissa juuri tässä yhteistyössä ja viestinnässä ja myös kotoutumisen kannalta. Miten me voitaisiin kannustaa yrityksiä tiiviimpään yhteistyöhön kansainvälisten opiskelijoiden kanssa ja huomioimaan myös ne ei-suomenkieliset harjoittelijat paremmin?

Anton

Tämä on tosiaan ollut haastava aihe myös itselle kuhina perspektiivissä, että olen kyllä huomannut, että maahanmuuttajataustaisille ihmisille on ollut haastava löytää työpaikkoja ja työmahdollisuuksia. Ehkä sanoisin, että tässä voi ajatella kahdella tavalla, että ehkä yrityksillä on semmoinen käytännön hyöty tästä, että he ottaisivat ihmisiä harjoitteluihin, jotka eivät puhu vielä niin hyvin suomea tai opettelevat suomea vielä, mutta myös ehkä tämmöisiä yhteiskunnallisten asioiden moraalista perspektiivistä. Taso käytännön hyöty ehkä on se kuitenkin, että tulevaisuudessa meillä tulee olemaan enemmän ja enemmän maahanmuuttajataustaisia ihmisiä työelämässä ja se, että sie otat nyt harjoittelijan tai työntekijän, joka ei vielä puhu suomea, joka on maahanmuuttajataustainen, niin sie opit niitä tulevaisuuden taitoja, mitä sie tulet tarvitsemaan yrityksenä, kun sulla on paljon enemmänkin sitten maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä.

Siinä huomaa varmasti, että nykyteknologia edistää tosi paljon kommunikointia, vaikka et puhuisi suomea vielä ja toinen puhuu suomea. On silti kaikenlaisia erilaisia kääntäjiä voi käyttää. Vaikka ohjeet voi kääntää vaikka esimerkiksi muulle kielelle tekoälyn avulla. Jonkinlainen yhteinen kieli kuitenkin myös yleensä löytyy, ja sitten kun sen mahdollisuuden antaa sille harjoittelijalle tai työntekijälle, niin sinä huomaat, että hei tämä tyyppi tekee tosi hyvin töitä. Se suomen kielen osaamattomuus ei ole niin iso este kuin mitä ehkä on pelännyt alun perin. Sitten huomaakin, että sulla on hyvä potentiaalinen tulevaisuudenkin työntekijä siinä, joka on päässyt sisään. Ilman niitä harjoitteluita on tosi vaikea päästä työelämään ikinä sen opiskelijan. Kyllä se on tosi tärkeää, että näitä mahdollisuuksia annetaan.

Katri

Tuo on tosi hyvä kun mainitsit, että työyhteisössä sitä osaamista monimuotoisessa työyhteisössä toimimiseksi voi kertyä sen KV-opiskelijan harjoittelun kautta. Mutta ehkä myös voisin mainita sen, että omassa työssäni olen paljon tavannut KV-opiskelijoita, jotka valmistuu, ja he on kertonut, että he haluaisivat jäädä asumaan tänne paikkakunnalle, mutta he on muuttamassa pois Suomesta valmistumisen jälkeen tai

muuttamassa johonkin isompaan kaupunkiin sen takia, että he on huomannut, että täällä ei maahanmuuttaneet työllisty kovin helposti.

Täällä on valitettavasti Pohjois-Karjalassa paljon tämmöistä rakenteellista rasismia työllistymiseen liittyen. Esimerkiksi meillä on ollut vaikkapa korkeakouluharjoittelija, KV-opiskelija, joka sanoi, että hänen ryhmästään, heitä oli 11 opiskelijaa, ja hän oli ainut tämän 11 KV-opiskelijan ryhmästä, joka löysi harjoittelupaikan. Tästä syystä nämä kymmenen muuta jo opiskelujen aikana sanoi, että okei, sitten kun me valmistutaan, niin me muutetaan pois täältä, koska jos me ei saada edes harjoittelupaikkaa, viestii meille, että me ei myöskään tulla työllistymään. Yrityksille tämä voisi olla myös mielenkiintoinen tapa viestiä KV-opiskelijoille, että täällä on työpaikkoja tulevaisuudessa kun ottaa harjoittelijoita, että kannattaa jäädä tänne asumaan.

Anton

Ja me tunnetaan, tai itsekin tunnen, esimerkiksi tosi monta ihmistä, jotka ovat korkeakouluopintonsa suorittaneet täällä Suomessa, eli me ollaan yhteiskuntana investoitu heihin, ja he ovat korkean tason osaajia. Mutta sitten kun heillä on pari vuotta aikaa löytää se työpaikka ennen kuin heidät oikeastaan väkisinkin myös pakotetaan lähtee Suomesta pois, koska sitä oleskelulupaa ei saa, jos ei ole työssä sitten sen kahden vuoden aikana. Mehän menetetään tosi paljon resursseja silleen, että ihmiset voisivat tuoda paljon meillä osaamista, mutta sitten me sanotaan, että ei kiitos käytännön tasolla. Se on minusta hirmu iso menetys, että työnantajat, vaikka ei näkisikään sitä käytännön hyötynä vielä, niin ottaisivat edes semmoisella tasolla, että se on yleishyvä ihmisille ja Suomelle, että me otetaan nämä ihmiset mukaan työelämää ja ne saa kokemusta ja ne saa sitä CV:tä, jolloin sitten saa lisää työllistymismahdollisuuksia jatkossakin.

Mirella

Kyllä. Yritykset voisivat näyttää esimerkkiä muillekin organisaatioille ja toimijoille, että voidaan ottaa huomioon nämä eri kulttuureista tulleet myös työelämässä.

Katri

Tämä tietysti ei koske vain yrityksiä, vaan myös esimerkiksi kunta ja muut julkiset toimijat voisi työllistää paljon enemmän KV-harjoittelijoita ja maahanmuuttaneita ihmisiä.

Mirella

Kyllä, hyvä huomio.

Mirella

Vielä viimeiseksi pyytäisin teitä tiivistämään, että minkälaisia vinkkejä haluaisitte antaa sellaiselle opettajalle tai kasvattajalle, joka työskentelee monikulttuurisessa oppilaitoksessa tai organisaatiossa.

Katri

No ainakin se, että tosiaan tämä monikulttuurinen osaaminen ei ole mikään erillinen juttu, mikä on vaan sen monikulttuurisuustyöntekijän harteilla, vaan se on taito, mitä meidän kaikkien pitää oppia lisää. Monikulttuurisuusosaaminen kuuluu kaikille työntekijöille. Sitten lisäksi, että silloin kun tarvitset tietoa tai sinun pitää selvittää kehittämistarpeita omaan työhön liittyen, niin kuin maahanmuuttaneiden kanssa toimimiseksi, niin ei kannata lähteä arvailemaan vaan kannattaa tämmöisen yhteiskehittämisen kautta yhdessä maahanmuuttaneiden kanssa tehdä tämmöistä yhteisöllistä tiedonkeruuta ja selvittää niitä toiminnan tarpeita ja sitä kautta lähteä työskentelemään. Sitten tietenkin myös tämä antirasistinen työote ja sen kehittäminen. Että se ei saa olla vain jossain korulauseena, että meillä ei hyväksytä syrjintää, vaan se on semmoinen organisaatioissa pitää pystyä tuomaan käytännön tasolle.

Anton

Mie ehkä lähettäisin semmoiset terveiset, että monimuotoisuusosaaminen on tosi tärkeä työkalu opettajan pakeissa, ja se on tosi tärkeä osaaminen. Ei koske pelkästään monikulttuurisuuskysymyksiä, mutta totta kai kaikkia muitakin monimuotoisuuskysymyksiä. Ja ehkä opettajalla on sellainen rooli, että meidän täytyy olla empaattisia ja asiantuntevia ja osata kohdata niitä ihmisiä oikein. Totta kai meille tulee usein opiskelijoita, jotka ovat erilaisista taustoista, ja heillä on erilaisia taustatekijöitä. Minusta kaikki opettajat voivat hyvin kuunnella lisää materiaalia, jossa vaikka puhutaan näistä asioista, jossa asiantuntijat kertovat näistä aiheista, jossa kokemusasiantuntijat kertovat omista kokemuksistaan. Mie itse kannatan tosi paljon sitä, että tutustuu aiheisiin mahdollisimman paljon ja osaa kohdata ihmisiä sitten paljon taitavammin.

Mirella

Kyllä. Tärkeitä huomiota. Kiitos niistä. Kiitos todella paljon Katri ja Anton, kun pääsitte osallistumaan tähän podcastiin.

Katri

Kiitos, että saatiin tulla.

Anton

Kiitos paljon. Tämä oli tosi kiva.

Mirella

Kiitos ja kiitos kuulijoille ja moikka moi.

Osaamissalkun toteutuksen on mahdollistanut Euroopan sosiaalirahasto plus sekä Karelia, Savonia, Diakonia ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulut sekä Itä-Suomen yliopisto.